ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2017/HC-A/178
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފަށް ހާޒިރުވި ފަރާތް: މުޙައްމަދު ނަޞީރު، އެސްކަނޑަރުވިލާ / ބ. ކަމަދޫ (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A099755)
- ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނު ތާރީޚު: 27 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1438 / 26 މާރިޗު 2017
- ނިމުނު ތާރީޚު: 15 ޖުމާދަލްއޫލާ 1441 / 05 ޖަނަވަރީ 2020

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބް ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:
- ނަންބަރު: 1153/Cr-C/2010
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ދަޢުވާ: ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 18 ޖުލައި 2010
- ނިމުނު ތާރީޚު: 12 މެއި 2015

[illegible]: ([illegible])

[illegible]:

1. [illegible] / [illegible]

2009 [illegible] 03 [illegible] ([illegible]) [illegible] 2009 [illegible] 31 [illegible]

މައްޗަށް ބުރަވެ، މަރްޔަމް ސީރީން މަރާލީ މުޙައްމަދު ނަޒާރު ކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކުރެވިން، ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރުމުގެ ކުށް ދައުލަތުން މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ކޯޓަށް (މިހާރު ކްރިމިނަލް ކޯޓު)[1] ހުށަހެޅިއެވެ. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 1153/Cr-C/2010 (1131/JC/2010) ޤަޟިއްޔާއިން ނިންމާފައިވާ މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރި ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރުމުގެ ކުށް ސާބިތު ނުވާކަމަށެވެ. މިއީ، [illegible] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުން ރަނގަޅުނޫން ކަމަށް ބަޔާންކޮށް ދައުލަތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން އެ މައްސަލަ ބެލި ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމި ގޮތް

2. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 1153/Cr-C/2020 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރި ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރުމުގެ ކުށް ދަޢުވާ 12 މެއި 2015 ގައި ޙުކުމް ކުރެއްވިއިރު، މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރި ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރުމުގެ ކުށް [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތު ނުވާ ކަމަށް. މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރި ދަޢުވާ ސާބިތު ނުވާކަމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމި މައިގަނޑު ދެ އަސާސެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށެވެ. އެއީ؛

(ހ) މަރްޔަމް ސީރީން މަރުވެފައިވަނީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި މަރްޔަމް ސީރީން މަރުވި ސަބަބު [illegible] މަރްޔަމް ސީރީންގެ ޕޯސްޓްމޯޓަމް [illegible] މަރްޔަމް ސީރީން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަރްޔަމް ސީރީން މަރުވި

---

[1] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ 54 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، ޖިނާއީ ކޯޓު ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ބަދަލުވެފައި ވެއެވެ.

ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ރ) ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ވިޑިއޯ އާއި އޯޑިއޯ އިން ފެންނަ [illegible] [illegible] [illegible] ޑީ.އެން.އޭ ޕްރޮފައިލް [illegible] ނަމޫނާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] ހަރުދަނާ [illegible] [illegible] ނަމަވެސް، ދައުލަތުން [illegible] ނަމޫނާގެ [illegible] 51 [illegible] [illegible] (ރ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] " [illegible] 20 [illegible] 2009 [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

[illegible]

4. ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ކުރެއްވި ޙުކުމް ޤާނޫނީ ގޮތުން ތަނަވަސް ބާޠިލުކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހިފެހެއްޓެވި ހައިކޯޓަށް 02 (ދޭއް) ނުކުތާއެއް ހުށަހަޅާފައި ވެއެވެ. އެ ދެ ނުކުތާއަކީ:

(ހ) ހ. ކަނައިރޫ / އޯސަންވިއު މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުންކުރި ޝަރީޢަތުގައި ލިބިދޭ ދިފާޢުގެ ޙައްޤު ދަށުން ޤާނޫނު އަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ނެތި މިންވަރަށް ސާބިތުވާ ވަރަށް ހެއްކާއި ޤަރީނާ ލިބިފައިވާކަން މައްސަލަ ސާބިތުނުވާކަން ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ.

(ށ) މައްސަލައިގައި ލިބިފައިވާ ހެކިބަޔާން ވަޒަންކުރުމުގައި ޝަރުޢީ ގޮތުންނާއި ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުރި ފުރިހަމަ ވިސްނުމެއް ނުވާ ގޮތަކަށް ޢަމަލުކޮށްފައި މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ.

ޝަރުޢުގައި ހިނގި މުދުރުގެ ކުރު

5. 24 އޮގަސްޓް 2010 ދުވަހު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

" ދައުލަތުން ހ.ކަނައިރޫ/އޯސަންވިއު މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ މައްޗަށް ކުރާ ދަޢުވާއަކީ، މުޙައްމަދު ނަޒީރު، ހ.ގަން ފޮނިގެ، ހުރުވި މަސައްކަތް ސެޕްޓެމްބަރު 20 ޑިސެމްބަރު 2009 ދުވަހުން ފެށިގެން މިހާތަނަށް ކޮޓަރިއެއްގައި އުޅުން އުޅުމުގައި ދިން މަސްތުވާ ތަކެތި މަސްތުވާތަކެތީގެ؛ މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ މައްޗަށް ޝަރުޢުގައި ހިނގި މަސްތުވާތަކެތީގެ ކުރު ދަރާސާއެވެ."

މިފަދައިންނެވެ. ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާގެ ސާބިތުކަން ހެކިބަސް، އަދިވާ ބިނާކުރެވިފައިވަނީ ކަމަށް ޤާނޫނުގެ ނުވަތަ ކަން ޤަވާއިދުގެ ދަށުން ކަން އެނގޭކަން ނެތެވެ. ދައުވާގައި ބުނާން ކުރާ ގޮތުގައި

ހިނގިއިރު، އަދި [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޑަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][2] [illegible] ބެހިގެން އަމަލު ކުރަމުން ދިޔައީ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ ޗެޕްޓަރ 3) [illegible] އެނގެ. މީހުން މެރުމުގެ ކުށް ބަޔާން ކުރާ ނައްޞާއި އަދި އެކުށަށް ޢުޤޫބާތް ކަނޑައަޅާ ނައްޞު ބަޔާން ކުރެވިފައިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު ޗެޕްޓަރ 3) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ފުރަތަމަ ބަޔާއި އެމާއްދާގެ (ހ) ގައެވެ. [illegible] 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ފުރަތަމަ ބަޔާއި އެމާއްދާގެ (ހ) އެއްކޮށް ކިޔާލުމުން އެނގެނީ؛

" ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ [illegible] ނެތި [illegible] [illegible] [illegible] ކުށެކެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

މިފަދައިންނެވެ. މިޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާން ކުރާ [illegible] ކަމަށް [illegible] ބަޔާން [illegible].[3] [illegible]

---

[2] (1) عمد محض (ގަސްދުގައި މެރުން) (2) خطا محض (ގަސްދަކާނުލައި މެރުން) (3) شبه عمد (عمد خطاء، خطا شبه عمد، خطا عمد) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[3] [illegible] [illegible] [illegible]: 12/2016 ([illegible] [illegible] [illegible])ގެ 85 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]."

މެރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ބިނާކޮށްފައިވަނީ ބަޔާންވެދިޔަ ޤާނޫނީ ނައްޞުގެ މައްޗަށްކަން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް އެނައްޞަކީ، ވަރަށް އާންމު ނައްޞެކެވެ. އެހެނީ، އެނައްޞުގައި، ޢަމްދު މަރެއް، ޚަޠައު މަރެއް، ޝިބްހު ޢަމްދެއް ވިޔަސް ބަޔާންކޮށްފައެއް ނެތެވެ. އެކަން ބަޔާން ކުރަން ޖެހެނީ، ދަޢުވާ ކުރާއިރު، [illegible]. މީހުން މެރުމަކީ ޝަރްޢީ ގޮތުން [illegible] ކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible]. ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] 3) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ފުރަތަމަ ބައިގައި ބަޔާން ކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ﴾ [سورة الإسراء:33] ތަރުޖަމާ: "އަދި ތިޔަބައިމީހުން، الله حرمة ކުރައްވާފައިވާ نفس އެއް حق އަކާ ގައިގެންނޫނީ ނުމަރާށެވެ!"

މިއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَأً﴾ [سورة النساء:92] ތަރުޖަމާ: "[illegible]، [illegible] مؤمن އަކާ [illegible]، مؤمن އަކަށް [illegible]."

މިއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى﴾ [سورة البقرة: 178] ތަރުޖަމާ: " އޭ إيمان ވެއްޖެ [illegible]! قتل [illegible] [illegible] قصاص [illegible] [illegible] [illegible] فرض [illegible]. "

މިއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

﴿وَمَن قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَن يَصَّدَّقُوا﴾ [سورة النساء:92] ތަރުޖަމާ:
" އަދި [illegible] [illegible] مؤمن އަކު [illegible] ([illegible]!) [illegible] [illegible] مؤمن [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] أهل [illegible] حوال [illegible]، [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] ([illegible]) [illegible] صدقات [illegible] [illegible]. "

ވެއެވެ. ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުގެ މަޖްމޫޢާ ޗެޕްޓަރ 3) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކުރާ މިފަދަ ކުށުގެ އަދަބުގެ ސަބަބުން މިހާރު މަރުވެއްޖެނަމަ އޭނާއަށް ދިނުމުގެ އަދަބަކީ "އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޮންނަ" އަދަބެއް ކަމަށް ބަޔާން ކޮށްފައިވާ އަދަބެއް ބަޔާނެކޭ، ދައުލަތުން ހުކުމްކުރައްވާ ދައުލަތުގައި ބަޔާން ކުރާ "ޤަސްދުގައި މިފަދަ ވުޖޫދު" މިކަމަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޮތް ޢަސްލު ދެއް އަދަބަކީ "ޤިޞާޞް" ހިމެނޭކަން މަތިވެރިވާ ބަޔާނުން އެނގެއެވެ. އަދި އެމާއްދާ، ޤިޞާޞް މަދުކުރުން ޙައްޤުވާނަމަ، ޤިޞާޞް ނުހިފޭނެކަން އެނގެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު އަމަލު ކުރަމުންދާ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުގެ މަޖްމޫޢާ)ގެ 1205 ވަނަ މާއްދާގެ (ލ) އަށް ބަލާއިރު، އެމާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައި އޮންނަނީ؛

> "މުޖުތަމަޢުގައި އެއަށް ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވިޔަފާރީ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހައްދު ކަނޑައަޅާފައިވާ ނުވަތަ ޤިޞާޞް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށެއް، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެއްވެސް ސަލާމަތެއް ވިސްނުމަކަށް ވިޔަސް ސަމާލުކޮށްފައިނުވާ، އެހެނިހެން ގޮތަކުން ކަނޑައަޅަން ނުވާނެ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެކަމަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައިވާ އަދަބެވެ."

މިހެންވެއްޖެކަމުން، ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތަކުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަޠުބީޤުކުރަމުން މިދާނީ އިސްލާމީ ޝަރީޢާއަށް ކަން ސާފުކޮށް އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް މަރުގެ ހުރިހާ މައްސަލައަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ޤިޞާޞް ކަނޑައަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކެއް ނޫނެވެ.[4]

ދައުލަތުގައި ބަޔާން ކުރި ނުކުތާ

ވަކީލުގެ ޝަރީޢަތް ފޮތް ބަޔާންކުރުން

6. ވަކީލުގެ ސިޓީއާއި ދުރައްމަތީ ނަޒަރަށް ދެވިފައިވާ ކޮލެޖުގެ ގޮތުން ގެނެސް އެދުން ދެކެމުންނެވެ. މުޅިމައްސަލަ ކޮލެޖުގެ ގޮތުން ގެނެސްދިނުމުން، އޮންނަކަން ދިރާސާކުރުން ދިޔައީ ވަކީލުގެ ސިޓީގެ ތަން

---

[4] قتل شبه عمد އާއި قتل خطا ގައި قصاص (މަރަށް މަރު) ހިފުމެއް ނެތެވެ.

[illegible] ހުންނަ [illegible] ގޮތަށެވެ. މިހެން [illegible] 2009 އޮގަސްޓްމަހު، [illegible][5] [illegible][6] [illegible][7]

7. 30 ޑިސެމްބަރު 2009 ވީ ބުދަ ދުވަހު، [illegible] 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ވީ ބުރާސްފަތި ދުވަހު [illegible] (01 ޖަނަވަރީ 2010) [illegible]

---

[5] [illegible]

[6] 15 ސެޕްޓެމްބަރު 2010 ގައި [illegible]

[7] [illegible] 24 [illegible] 2010ގައި [illegible]

[illegible] މަންމަ ބުންޏެވެ. [illegible] [illegible]، މަރްޔަމް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (މަރްޔަމް [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] 7466066 [illegible] [illegible].[8]

8. 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ވީ ބުރާސްފަތި ދުވަހުގެ ރޭ އިޝާ ނަމާދަށް ގޮވުމުން، މަރްޔަމް [illegible] އޭނާގެ މަންމަ ދިރިއުޅޭ ގެއިން މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] ނިކުމެގެން ދިޔުމަށްފަހު، އޭނާ ގާތްގަނޑަކަށް 8:00 [illegible]، މަރްޔަމް [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 ވަނަ [illegible] [illegible].[9] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މަރްޔަމް [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ވަނަ ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] 8:00 [illegible]، [illegible] [illegible]، މަރްޔަމް [illegible] [illegible] [illegible].

މަރްޔަމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible]

9. މަރްޔަމް [illegible] 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ވަނަ ބުރާސްފަތި ދުވަހުގެ ރޭ އިޝާ ނަމާދަށް ގޮވުމުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަރްޔަމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] މަރްޔަމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަރްޔަމް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މަރްޔަމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible]، މަރްޔަމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[8] މަރްޔަމް [illegible] މަންމަ [illegible] [illegible] ބަޔާން

[9] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާން

ބުނެއެވެ. އޭގެ ފަހުން 02 ޖަނަވަރީ 2010 ދުވަހު [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (31

ޑިސެމްބަރު 2009 [illegible] 12:00 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 02 ޖަނަވަރީ 2010 [illegible]

[illegible]

[illegible]

10. [illegible] 2010

ޖަނަވަރީ 02 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

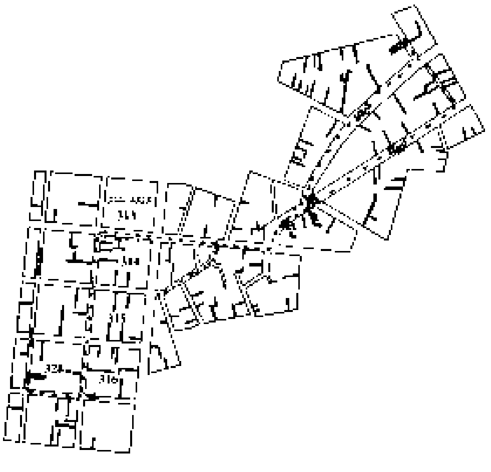

ފޫޓޭޖް ހިފައިގެން، [illegible] [illegible] މަޖިލީހަށް [illegible] [illegible]

11. މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] ގެއިން [illegible] [illegible] ހިފައިގެން، [illegible] ގެއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފޫޓޭޖް ހިފައިގެން މަޖިލީހަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ފޫޓޭޖް ލިބިފައިވެއެވެ. އަދި މަޖިލީހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

12. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 03 [illegible] 2010 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

13. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ހުސްގޮނޑިބެއް ޖަމާޢަތްތަކައި ހުންނަނީ ސަރަހައްދުގައި ހިމެނުން އެގޮއްޖެހެން ވަރަށް ގަހުން ހުރިހާ ދާއިރާގެ ކަނޑައެޅުމުގައި ގޮތުގެ ހުށަހަޅާ ދެކޮޅު ކަންތައްތަށް. އަސްލުވެރިއަކަށް ވަރަށްރަނގަ ހުރިހާ ގޮޖެހި އާދު ބަދުހިތްކޮށްގައި ހުރިހާ ގޮޖެއް ނުރުކެ. އެހެންކަމުން، ބޭނުންކުރެވިދާނެ ކާރުތު މިހާރުތު އެގޮޖެހުން ވަރަށްވެސްކެ.

03 ޖެނުއަރީ 2010 ދުވަހު، ހަވީރު 17:30 އާއި 18:00 އާއި ދެމެދު، އެތެރޭގައި ހުރި ކާރިޔާއެއް އެކާކުގެ ދިނަމުން އަތުވަސް އުތުން، ބޭވަރުތަކުގެ ބަޔަކުވިޔަތަކުގައިވާ ޖާގަތުގައި މިހެއްގެ ކަލަކުން ތިރިބައި، ކާރިޔާގެ ލޮބުއިން ފެނުނުކަމަށް. އަކަން އާރާ އެތެރޭގެ އިސްޖެހުނުކަން ހުރިވާލައި އެންގިއެވެ. އަދި އިސްޖެހުނު، އަގޮއްޔާއި ބަލަވެވުޅޫ ދިފޮނި މިހާ އަލާއި ފޮނުވުނުކަމަށް އެކަން އެންގިއެވެ. ފޮނުވުން އަހަރެން އެތަން ޝަރީޢަތު އެތެރޭގައި އާލި ފާރަނަޅު އިސްޖެހުނުގެ ހަރިގަނޑެވެ. އަދި އާއި ލިބަކުން، ހުރަވި، މަރުއަލް ސަރީރާގެ ހަރިގެތަކުގެ ފޮނުވުނުކަން ކަނަވަދު ކަރަފުޅުވެ.

މުޙައްމަދު ނަޖީބު ދުވަހު ވަގަށް އަސްގާރިގެ ކައިރި އަށް ދިޔުން

14. 2010 ޖެނުއަރީ 03 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭ މ.އަސްގާރިގެ ކައިރިއަށް މުޙައްމަދު ނަޖީބު ދުވަހު ވަގަށް ގޮސްފައިވެއެވެ. އެއީ މ.އަސްގާރިގެ ބޭރުއިން މަޙްމޫދު ސަލީމްގެ ފޮނުވުނުގެ ހަރިގަނޑު ފޮނުވުން، ފޮނުވުން ބަޔަކާބޮޑުތިބުން ދަރިކާރު. ސަރަހައްދުގައި ހިނގުމުން އެތެރެން ދުއާނަށް ގޮސް، މ. އަސްގާރިގެ ހަމަވުމުން، އެތެރޭގައި ލިބި ޙުސައިން އިބްރާހީމް، އަޙްމަދު އިބްރާހީމް އަދި އަޖުމަނު ގެ ގޮތުގައި "އެގޮތުގައި ކަނޑައެޅި ވާހަކަ އެގޮތަ، މިހާރު މަރުކަޒުގައި އެބަހުރި" މިހެން މުޙައްމަދު ނަޖީބު ސާބިތު ކުރިއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ޖަވާބު ނުދިނުމުން، "ދަރުދަރުކާރު ދޮރު މަރުކަޒުގައި އޮތް މިހާ އެބަ" މިހެން ބުނެގައި ދިޔައެވެ.[10]

---

[10] 10 ޖެނުއަރީ 2010 ގައި ޙުސައިން އިބްރާހީމް ތަޙްޤީޤަށް ދީފައިވާ ބަޔާން

ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުގެ ކުރުމުން ފުރަތަމަ ނުކުތާ

15. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (އ) ގައި ޖިނާއީ ކުށް ސާބިތު ކުރުމަށްޓަކައި ހަމަވާން ބޭނުންވާ ކަމީ "އެކަށީގެންވާ ޝައްކުތަކުގެ ބޭރުން" މިމިންގަނޑެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (އ) ގައި ބަޔާން ކުރަނީ؛

> "އެ މީހަކު ކުށެއްކުރިކަން، އެކަށީގެންވާ ޝައްކުތަކުގެ ބޭރުން، ޝަރީޢަތުގައި ސާބިތުކުރެވެންދެން ހަމަ އެމީހަކީ ކުށެއް ނެތް މީހަކު ކަމުގައި ބެލުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ."

މީގެއިތުރުން، ހަމަވެސް ޤާނޫނު ނަންބަރު: 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއުޤޫބާތު) ގެ 1205 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި އިސްބާތު ޝަރީޢަތުގައި ބާރުން ކުރެވިގެންވާ ނުވަތަ ފިޔަވަޅު ކުރެވޭއިރުގައިވާ ކުށް ސާބިތު ކުރުމަށް ބޭނުން ކުރެވޭ ހެކި "އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތް ގޮތުގައި" މިމިންގަނޑެވެ. އެއީކޮބައިކަން ބަޔާންކުރަނީ؛

> "މިޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ވިޔަސް، އިސްބާތު ޝަރީޢަތުގައި ބާރު ކުރިއަރުވައިފައިވާ ނުވަތަ ފިޔަވަޅު ކުރިއަރުވައިފައިވާ ކަމެއް، އިސްބާތު ޝަރީޢަތުގައި ކުރިއަރުވައިފައިވާ ގޮތުގެ ސަބަބުން އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތް ގޮތުގައި ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ، އެބުނެވުނު ކަންކަމުން ކުރިއަރުވައިފައިވާ އިސްބާތު ޝަރީޢަތުގައިވާ ގޮތުގައި ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް އިސްބާތު ޝަރީޢަތުގައިވާ އަދާކުރެވޭ."

މީގެއިތުރުން، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާން ކުރާ ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޤާނޫނުގައި ބުނާ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތުން ބަޔާންކުރެވޭ ކަމެއް ބުނެފައެވެ. ކުރިމަތިވާ ސާބިތު ކުރުމުގެ ހެކި ސާބިތު ނުވާނަމަ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާން ކުރާ ބަޔާންކުރެވޭ ކުށް ސާބިތު ނުވާކަމަށް ދެކެވެއެވެ. އެގޮތުން، ޝަރީޢަތުގެ ދަށުން ސާބިތު ކުރުމުގައި ޤާނޫނީ އިޖްރާއާތުތަކުގެ ތެރެއިން ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ކަމެއް ސާބިތުކުރެވޭ ޖެހެއެވެ. މިގޮތުން ހައިކޯޓުން ޤާނޫނީ އިޖްރާއާތުތަކުގެ ތެރެއިން ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ދަށުން ސާބިތު ވާނީ ނުވަތަ ނުނިމޭނެއެވެ.

ޙައްދުގެ މައްސަލަތަކާއި ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތައް ސާބިތު ކުރުން:

16. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ أصول ތައް ބަޔާން ކުރާ ގޮތުން، ޙައްދާއި ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތައް ثابت ކުރުމުގެ أصول އަކީ، ހެކިންގެ ހެކިބަހާއި إقرار އެވެ. އަދި ޙައްދާއި ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތައް ސާބިތު ކުރުމުގެ މިންގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] "ادرؤوا الحدود بالشبهات" އެބަހީ، ޝުބުހާތްތައް އޮތްނަމަ، ޙައްދުތައް ޤާއިމު ކުރުމުން ދުރުކުރުމެވެ. ބަޔާން ކުރިން ޙައްދުގެ ހުރިހާ މައްސަލަތަކީ ޤިޞާޞް [illegible] މައްސަލަތަކުން ނޫނެވެ. އެހެންކަމުން، ޙައްދުގެ މައްސަލަތަކުގައި، "ادرؤوا الحدود بالشبهات" މިޤާޢިދާ ތަޠުބީޤު ކުރެވޭ [illegible] [illegible] ބަލައިލުމުން [illegible]. ޙައްދުގެ ކޮންމެ މައްސަލައެއްގައި، [illegible] ކުރި [illegible] އަމަލުގެ [illegible] ނުވަތަ ޤިޞާޞްގެ ކުރުމުގައި ޝުބުހަތެއް އުފެދިއްޖެނަމަ، ޙައްދު ޤާއިމު ކުރުމުން [illegible] މައްސަލަތަކުގައި ޙައްދުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަމަވެސް އެކަން ސާބިތު ނުވާކަމަށް ކަނޑައެޅި ދޫކުރެވެއެވެ. މިގޮތުން ޙައްދުގެ [illegible] މައްސަލަތަކުން މިޤާޢިދާ ތަޠުބީޤު ކުރުމަކީ ފަސޭހަ ކަމެވެ. ނަމަވެސް، ޤިޞާޞްގެ މައްސަލަތަކުގައި، މި ޤާޢިދާ ތަޠުބީޤު ކުރުމަކީ [illegible] ކަމެކެވެ. ސަބަބަކީ، ޤިޞާޞަކީ [illegible] [illegible] އަދުލާއި ޤިޞާޞް [illegible] މިގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝުބުހަތެއް އުފެދިއްޖެނަމަ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝުބުހަތެއް އުފެދިއްޖެނަމަ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ކުރުމަށް ބޭނުމި ފުރުގެ ސަބަބުން، ޖިނާއީ މަރުގެ މައްސަލަތަކަށް ތަޠުބީޤު ކުރުން މަނާވެގެން ދެއެވެ.[11]

17. ސުވާލަކީ ހެކިންގެ ހެކިބަހާއި إقرار ލިބުން ނެތް ޙާލަތްތަކުގައި، ޤަރީނާއިން މަރުގެ މައްސަލައެއް ސާބިތު ކުރެވިދާނެ ހެއްޔެވެ؟ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ފުޤަހާއުން ނަޒަރުގެ ފަރާތުން، ވަކާލާތު ކުރައްވަމުން ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ، ބައެއްގެ މައްސަލަތަކާއި ޤިޞާޞްގެ މައްސަލައެއް ޝަރީޢަތުގައި ސާބިތުވާނަމަ ފުރަތަމަ ހެކިންގެ ހުރި ބަޔާން ނުވަތަ މުއްދަތުގެ އިޢުތިރާފުން ސާބިތު ކުރެވޭ. ޤަރީނާއިން ހޯދުމަށް ހުކުމް ސާބިތު ނުކުރެވުން ކުރެވެއެވެ. މިއީ ދިރާސާ ފުރިހަމަ ކުރަމުން ބާރުއެޅިފައިވާ ބައިން ކުރިމަތިލައި، މަތީގެ މައްސަލަތަކުގައި قرينة الظاهرة ނުވަތަ قرينة القاطعه އަށޭ، ފުރުވެ ފުރުސަތުން ހުރި ސާފު ނުވަތަ ހަރުދަނާ ފިޔަވަޅުތަކުގެ މައްޗަށް ޖެހޭ، ދޮގުދޮގު ދަލީލުގެ ސާބިތު ކުރެވޭނެ ކަމެވެ. ބަލާއިރު ނުވަތަ ގޮތުގައި، ޤަރީނާއަށް، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ބަލައިގަނެވޭނީ ޤުރުއާނާ ކީރިތި ސުންނަތުގެ ބުނުއިރުން އަދި ބަސްމަގުގެ ވަސީލަތެއް. މިކަމަށް ބަލައި މިސާލު އިސްތިދްލާލުކުރެވެން يوسف عليه السلام ގެ ޤިއްޞާއިން ދަލީލު ނަގައިދެއެވެ. އެއީ يوسف عليه السلام ގެ އަޚުން يوسف عليه السلام ގެ ބައްޕާފުޅު يعقوب عليه السلام ގެ ޙަޟްރަތަށް ގެންނެވީ ލޭ، އެގަމީސްކޮޅުގައި ހުރި ފައްޔާ، އެގަމީސްކޮޅު ހަލާކު ނުވެ އޮތް އޮޅުން ވީ ފެނިއްޖެއެވެ. އެގަމީސްކޮޅުގައިވާ ދޮގު ތާކަން ހަމަހަމަ ކުރުމުގެ ގޮތުން يعقوب عليه السلام ވިދާޅުވިއެވެ. "متى كان هذا الذئب حكيما يأكل يوسف ولا يخرق القميص" "ދޫންޏާ ފަދަ ފަރުގެ އެގަމީސްކޮޅު ހަލާކު ނުކޮށް ކާލި ތަނެ ހިކުމަތްތެރި އަނބުރާ ކާލިދިޔަ ހެއްޔެވެ؟ "ހަތަރެސްދުވަހު، ބަދުރު ހަނގުރާމައިގައި އަބޫޖަހުލު ގަތުލު ކުރި ސަޙާބީން ދެބަރިކަލުންގެ ދޭތެރޭ ކީރިތި ރަސޫލާ ﷺ އެބޭކަލުންގެ ކަނޑިތަކާ ބަލަން ބައްލަވައި ނިންމެވީ ގޮތަކީވެސް މަރުގެ މައްސަލަތަކުގައިވެސް ޤަރީނާ ހުކުމް ކަނޑިތަކުން ބަލައި އިސްތިދްލާލުކުރެވެން ކުރެވިފައެވެ. ކީރިތި ރަސޫލާ ﷺ ބަހާރު ކުރެއްވިއެވެ. "هل مسحتما سيفيكما؟ قالا: لا. قال: فأرياني سيفيكما. فلما

---

[11] عبدالقادر عودة التشريع الجنائي الإسلامي مقارنا بالقانون الوضعي. (الطبعة الرابعة عشرة) مؤسسة الرسالة، بيروت، لبنان. الجزء الثاني. ص 118.

نظر فيهما قال: ((كلاكما قتله))"[12] "ތިޔަ ދެބޭކަލުންގެ ކަނޑިތަކުގައި ފޮހެލައްވައިފީ ހެއްޔެވެ؟ އެދެބޭކަލުން ދެންނެވިއެވެ. ނޫނެކެވެ. ވިދާޅުވިއެވެ. ދެބޭކަލުންގެ ކަނޑިތައް ތިމަންނައަށް ދައްކަވާށެވެ. އެދެކަނޑިއަށް ރަސޫލާ ﷺ ބެއްލެވުމަށްފަހު ވިދާޅުވިއެވެ. އޭނާ ޤަތުލުކުރީ ތިޔަ ދެބޭކަލުންނެވެ." އެނގެވުން، [illegible] މައްސަލައެއް [illegible]

[illegible] މައްސަލަތަކުގައި [illegible] އަދި [illegible] އެހެނީ، [illegible] މައްސަލަތަކުގައި [illegible] 13 [illegible] "ބައްޔިނާ"ގެ [illegible] "ބައްޔިނާ"އަކީ، [illegible] 14 [illegible] "البينة" ގެ [illegible] "البينة" ގެ [illegible] 15 [illegible] "بينة" [illegible]

---

[12] الدكتور أحمد فتحي بهنسي. (1959) *نظرية الإثبات في الفقه الجنائي الإسلامي*، (الطبعة الخامسة)صـ 202. القاهرة دارالشروق.

[13] ابن القيم.(1421). *إعلام الموقعين عن رب العالمين*، (الطبعة الأولى). المجلد الثاني. صـ 190. دار ابن الجوزي: السعودية.

الدكتور أحمد فتحي بهنسي. (1959). *نظرية الإثبات في الفقه الجنائي الإسلامي*، (الطبعة الخامسة).صـ 12. القاهرة: دارالشروق.

[14] ابن القيم.(1421). *إعلام الموقعين عن رب العالمين*، (الطبعة الأولى) المجلد الثاني. صـ 128. السعودية : دار ابن الجوزي.

[15] Mahmud Saedon A. Othman: *An introduction to Islamic Law of Evidene*, (2000).p.7. Kuala Lumpur, Malaysia:The Open Press.

އެކަމަށް އިސްލާމްގެ ދީން ގޮތުން ކީރިތި ރަސޫލާ ﷺ ބަޔާން ކުރައްވާފައިވަނީ "البينة على المدعى" މިފަދައިންނެވެ.[16]

18. ފިޤުހާއިން ވަނީ ދަޢުވާކުރާ ސާބިތު ކުރުމަށްޓަކައި އިތުރު ހެކިތަކެއް ދެކުނުގައި ކަމެއްގައި ހެކި ނެތްނަމަ ކަމާ ކުރިމަތިލާ ފަރާތް. މިކަމުގައި ޤާޟީ ފަދައިން ވިސްނުމުން ސާބިތު ކުރާ ޤަރީނާ މިފަދައިން ވެރިކަމާ علم ފިޤުހުގެ ތަފްސީލު، حنفى مذهب ގެ علم ފިޤުހުގެ ކިތާބުގައި ابن الغرس އާއި مالكى مذهب ގެ علم ފިޤުހުގެ ކިތާބު، ابن فرحون އާއި حنبلى مذهب ގެ علم ފިޤުހުގެ ކިތާބު ابن القيم ހިމެނެއެވެ. އަދި "މަޖައްލަތުލް އަޙްކާމުލް ޢަދްލިއްޔާ"ގެ 1740 ވަނަ މާއްދާގައި ވާގޮތުން "القرينة القاطعة" އަކީ ޔަޤީންކަމުގެ ދަރަޖައަށް، ސަބަބަކީ.[17] ސަބަބަކީ، އެޤަރީނާއަކީ، ޤަރީނާ ހަމައެކަނި ޝަރުޢީ ކުރިމަތީގައި ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެއެވެ. އިސްލާމީ ފިޤުހުގައި "ޤަރީނާ" ކަމާ ބެހޭގޮތުން، އެއްވެސް ގޮތަކުން ސާބިތުކުރެވޭ ނިންމުންތަކާއި އާދަމް ދިވެހިބަސް ހިމަނާފައިވާ ޒަމާނުގައި މިޙާލަތް ޙުކުމް އިޖްތިހާދުގެ ދަށުން ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ.[18] އެހެން، މަޖައްލާގެ 1741 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެއެވެ. ދެވަނަ ކަމަކީ، ޤަސާމަތުގެ ބޭނުން ޤަބޫލުކުރި قسامة ގެ ގޮތުގައި ހިނގާފައެވެ. ނަމަވެސް ޙުކުމްތަކުގައި، قصاص ހިފުމުގައި ހިމަ ހިންގުމުގައި خلاف އެބަ ވެއެވެ. مالكى مذهب އާއި شافعى مذهب ގެ ބައެއް ޢާލިމުންނާއި حنبلى مذهب އާއި ظاهري مذهب ގައި قصاص ހިފުމަށް ބައެއް ޤަބޫލުކުރާއިރު، حنفى مذهب އާއި شافعى مذهب ގެ ފަހުގެ ޢިލްމުވެރިއެއް ބައެއް ޤަބޫލުކުރާފައިވާ ހަމައެކަނި ދިޔަތުގެ ޙުކުމް ހިމަ ހިންގައެވެ. ނަމަވެސް ޢާލިމުން، ފިޤުހާއިން ދެބާވަތް ހިފުން ހުއްޓަ ނުވާން ކަމަށް ބައެއް ޢާލިމުންނެވެ. މިބާވަތުގެ ޝައްކުގައި، سالم بن عبدالله އާއި أبوقلابة އާއި ابن علية އާއި بخارى ހިމެނެއެވެ. މިމައްސަލައިގައި تفصيلى دليلތައް ބައެއް ޤަބޫލުކުރާނެ، މިޒަމާނުގެ ފުޤަހާއިން

---

[16] ابن قيم الجوزية. الطريق الحكمية في السياسة الشرعية (1959)؛(الطبعة الاولى) صـ 11. بيروت،لبنان. مكتبة المؤيد.

[17] *Majallah El-Ahkam-I-Adliya,* (2001), (Tyser,C.R, Trans.).p.306. Kuala Lumpur, Malayisa:The Other Press.

[18] البهي، احمد عبدالمنعم .(1965). من طرق الاثبات في التشريع وفي القانون، صـ 74، دار الفكر العربي، مصر. އަދި Mahmud Saedon A. Othman: *An introduction to Islamic Law of Evidene*, (2000).p.119. Kuala Lumpur, Malaysia:The Open Press.

ترجيح ކުރައްވާ ގޮތަކީ، ހެކިންގެ ހެކިބަސް ލިބެންނެތްނަމަ، ނުވަތަ އިޤްރާރު ލިބެންނެތްނަމަ، [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ ގޮތުން، ސާބިތު [illegible] އެހެން ވަސީލަތަކަށް ރުޖޫޢަ ވެވޭނެ ކަމަށެވެ.[19]

19. ވީމާ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] قرينة الظاهرة ނުވަތަ قرينة القاطعة [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫނީ [illegible] ޤަރީނާއެއް ނަމަ، [illegible] القرائن الطبية (medical evidence) ނުވަތަ [illegible].

ހެކިބަސްދިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

20. ހެކިބަސް ދިން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[19] رأفت بن علي الصعيدي. (1435هـ). إثبات القصاص بالقرائن الطبية المستجدة، مؤتمر القرائن الطبية المعاصرة وآثارها الفقهية (البحوث العلمية وأوراق العمل) ص. 638. جامعة الإمام محمد بن سعود الإسلامية. متاح من *https://www.imamu.edu.sa/elibrary/Documents/medical_evidence_2.pdf*

[illegible] ގުޅިގެން [illegible] "والمسلمون عدول بعضهم على بعض" މުސްލިމުންނަކީ، އެއްމުސްލިމަކު އަނެއް މުސްލިމެއްގެ މައްޗަށް ޢަދުލުވެރިންނެވެ. އެބަހީ، ޝަހާދަތް ދިނުމުގައި މުސްލިމުންނަކީ، އެއްމުސްލިމަކު އަނެއް މުސްލިމެއްގެ މައްޗަށް ޢަދުލުވެރިން ކަމުގައި ވާނެއެވެ. [illegible] خبر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حقيقة ހޯދުމަށެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][20]

ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

21. [illegible] [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއަކީ، [illegible] [illegible] ކުށުގެ ދަޢުވާއެވެ. [illegible] [illegible] ކުށުގެ [illegible] ސަރުކާރުން ސާބިތު ކުރުމުގައި، [illegible] 03 (ތިނެއް) [illegible] ސަރުކާރުން ސާބިތުކުރަން ޖެހެއެވެ.

(ހ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ވަނަ ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 8:00 ގައި،

---

[20] سورة الحجرات 49 ވަނަ އާޔަތް.

[illegible]

ނަމަވެސް، [illegible] [21] [illegible] "اليقين لا يزول باالشك" [illegible] އެނގެން އޮތެވެ.

[illegible]

---

[21] *Majallah El-Ahkam-I-Adliya,* (2001), (Tyser,C.R, Trans.) Art.74. p.12. Kuala Lumpur, Malayisa:The Other Press.

ވޭން ޖެހުމެވެ. މިސާލަކަށް ހަތިޔާރުން، ދަގަނޑު ބުރިސެއް، ވަޅުގަނޑު ވަޅި ގަނޑެއް، ނުވަތަ ވިހަ ވާރިދާ ތިރުނުއް، ޖިނާއީ ފަދަ އަނބުރާ ތައް ނުވަތަ ގިނަފަހަރު މިހާރު ޖަމާވެގެން، މަސައްކަތްކުރާ އެއްޗެހިން އުދުވާނީ އަމަލެއް ކުރުމެވެ. ޤަސްދު މަރުގައި، އެއަމަލަކީ އާންމު ގޮތެއްގައި މިފަދަ މަރުތަކުގައި އަމަލެއް ކަމުގައި ވާންޖެހުނު ނަމަވެސް އަމަލުގެ ބާވަތް ވަކި ބާވަތެއް ކަމުގައި ވުން ލާޒިމެއް ނޫނެވެ. އެހެންކަމުން، ޖެހުމާއި، އަނިޔާއެއް ދިނުމާއި، ކަތިލުމާއި، އަޅާފުން ރޮގުމާއި ނުވަ ހުސްކަތްތަކުރުމާއި ވިހައިގެ ދިނުމާއި މީހުން ކަނޑާ ގޮތަކަށް އެއްވަރުގެ ހިނގާ ނަމަވެސް ބޭރުން ނުރެ. އަދި އެއްޗެ ވަނަނަ ނުވަތަ ގެކަނޑުކަންކަން ކުރާ އަމަލުކަންކޮށް އެކަން ކުރުވާނުމެވެ. އެއީ ކަށި ވަޅު ކަމެއްގެ ބޮޑުގައި ނުވަތަ ނުވާޙާލު ގަދަ އިތުރު ކުރާ ކަމަކުން ވެރިކަމެވެ. ސާބިތުވެ، އެކަމު ގަބޫލުގައި އެއަމަލެއްގެ ސަބަބުން އިންސާނާކު މަރުވެދާނެ ގޮތަކަށް ކަމުގައި ވެގެން. މަރަށް ފުރާއި އެފަދަ ގަބޫލުގައި އިންސާނާކު މަރުވެދާނެ ގޮތަކަށް ކަމުގައި ނުބަލާފައިވާނަމަ ކަމެއްގެ ސަބަބުން މީހަކު ޤާތިލު، އެހެނީ، އަކަށެވެ. (قتل شبه عمد) ޤަތުލު ޝިބްހު ޢަމްދު އެމީހާ ވެގެންދާނީ މަރުވެއްޖެނަމަ، އަމަލުގައި ވަޢުދުވެގެން މަރަކަށެވެ. ސާބިތުވާ އަމަލުގައި، ކަށްކަށް ވިޔާ (ޤާތިލު) އެކަން ކުރަނީ ގަސްދުކޮށެވެ. މަރުވުން އެނގޭ ހިސާބުގައި ގެއްލުމެއް ނިންމުމާއި ނުވަތަ ޢާރު އިތުރުން ކުރި ހަމަޖެހޭ ނުވަތަ ވަސީލަތެއް އިންޝާ ގޮތުގައި މިހާރު މަސައްކަތްކުރާ ހަމައެކަނި ކަމުގައި ނުވަތަ ވަސީލަތެއް ކަމުގައި ނުވެއެވެ.

ހުށަހެޅިފައިވާ ދަލީލުތަކުގައި ބަލާއިރު ކަމަށް ދަފްތަރުކުރެވިފައިވާ ބަޔާން، މަރުވީ ސަބަބުތަކެއް، މަރުވި ކަނޑައެޅުމަށް ވީ ނުވެއެވެ. ޖަހައިގެންވާ، ނުފޫޒު ނުވަތަ ވަޙަދު ދިގުނުވި މީހުން އެއްވެސް ކަމެއް ސާބިތުކުރެވޭ ނުވެއެވެ. މަރުވީ ސަބަބު ޕޯސްޓްމޯޓަމް (post-mortem) ހެދުމުގައި ނުވެދުން، އެހާ ހިތި ހިސާބުން ކުރިޔަށް ވަނީ، ނުވަތަ އެހާ ސިކުނޑި މަސައްކަތް ކުރިޔަށް ވަދެއް ނުވަތަ އެހާ ނިވެދުން ކުރިޔަށް ވަނީ އަދި މަރުގެ ސަބަބު ދެނެގަނެވިފައެއް ނުވެއެވެ. ނަމަވެސް މަރުވީ ސަބަބުން މަރުވިޔަ އުފެދިފައި ފަރިތަކަން އެނގެއެވެ. ޕޯސްޓްމޯޓަމް ރިޕޯޓުގައިވާގޮތުން، ފަރިތަ ކަމަށް މަރުވީ ސަބަބުން މަރުވުމުގެ ސަބަބަކީ. މަރުވީ ސަބަބުން މަރުވުމަށް އެއްޗެ

ފެނުނީ މ.[illegible] ތެރޭގައި ކަމެވެ. އަނެއްކަމަކުން، [illegible] ނުވަތަ [illegible] އެނގެން ނެއްނަމަވެސް، [illegible] އެނގެއެވެ. [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު[illegible] قرينة الظاهرة [illegible] ފާޅުގެ ފެންނާން އޮތް ޤަރީނާތަކުން އެނގެއެވެ.

[illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] 10:30 ހާއި 11:00 [illegible] ކޮޓަރިއަށް [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] 1:30 [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] ބިއްލޫރި ފުޅި [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] 2:00 [illegible] 04:30 [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible]

ޖެހިގެން އައިދުވަހު (01 ޖެނުއަރީ 2010) ހެނދުނު 9:30 ހާއިރު މުޙައްމަދު ނަޖީބު ކޮޓަރިން ނިކުމެ [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު އައިސް އޭނާ ކޮޓަރިއަށް [illegible] ބިއްލޫރި ފުޅި [illegible] 10:30 ހާއިރު، މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖީބު [illegible] 01 ޖެނުއަރީ 2010

ދުވަހުގެ ރޭގަނޑުއެވެ. އަދި މުޙައްމަދު ނަޒީރު އެނގޭ ނިދިފައިވާ އަޅާޗާދެވެ. އެނގޭ އެޅިގެންދިޔަ ވަންނަ މައިދާނުގެ ތެޅެތެރޭ ޖިނާޔަތް ހިނގާ ނުވެއެވެ. އެއީ ކޮށްން ދުރުގެ ތެރެއަށް ޖައްސައި ހުށްނަ ތެޅެ ދޫކުރެއްވެވެ.

އެހެންކަމުން ދެން ޖެހިގެން އައިދުވަހު (02 ޖަނަވަރީ 2010) ދުވަހު ހެނދުނުގެ ވަގުތުކޮޅެއްގައި، ސިޖިނުގޭދުރުން އެޕާރޓްމަންޓަށް ވަންނަ މައިދާނު ހެޅުވައިދިނުމަށް މުޙައްމަދު ނަޒީރު ޖިނާޔަތް ހިނގާ ގޮތުން އެދުނުއެވެ. އެދުނު ހެޅުވުން ދިޔައީ، މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ ކައިރީގައި މަސައްކަތް ސިޔާސީ އެގައިން ފަރަތުގަ އައިދުވަހު ގެނައި ފޮނި ހެއްޖެވެ. އެދުނި ހުރި ވަރަށް ބޮޑަށް ފުރި ފުއްޕާލައި ކަން ޖިނާޔަތް ހިނގުމަށް ފާހަގަ ކުރެވިފައިކަމަށް އެނާ ބުނެފައިވެއެވެ. މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ ގޮވައި ގެންދިޔަ ކޮންމެއެއްޗެއް އެހެރީން އެއީ އެނާގެ އަތުންއެއްކަމަށް މުޙައްމަދު ނަޒީރު ބުނެފައިވެއެވެ. މުޙައްމަދު ނަޒީރު އެގައިން އަދި ދުވަހު ގެނައި ދަބަރަކާއި ލޮޅުޖޭ ފޮތްއަބުރުގެ ދަބަރުއަށްކަން ޖިނާޔަތް ހިނގާ ބުނެފައިވެއެވެ. މުޙައްމަދު ނަޒީރު އެގައިން ނިކުމެގެން ދިޔައީ ކޮޅުނި ބުނެގޮތުފައިވެއެވެ. ދެން އެނާބުނި އަދި އެދުވަހު (02 ޖަނަވަރީ 2010)ގެ 02:30 ހާއިރު އެވެ. 31 ޑިސެމްބަރު 2009ގެ ވަނަ ދުވަހުގެ ރެއިން ފެށިގެން 02 ޖަނަވަރީ 2010 ދުވަހުގެ ހެނދުނު މުޙައްމަދު ނަޒީރު މ.ކަރަންގެއިން ނިކުމެގެން ދިޔައީ ހަމައަށް މަސައްކަތް ސިޔާސީގެ ދަށުން ނުވެގެން މުޙައްމަދު ނަޒީރު ކަންތައްތަކެއް އެފުރުސަތުގެ އެއްޗެއް އަސަރުން ހުރިހާގޮތް ބަޔާން ބަލައި ފެންނާކަން ނުވެއެވެ.

މުޙައްމަދު ނަޒީރު 02 ޖަނަވަރީ 2010 ދުވަހު މ.ކަރަންގެއިން ބައްރުވިރަ ފޮނި ހިފައިގެން ނުކުތީ ހެދުނު ކޮޅުގައިކަން އެނގެއެވެ. އަދި ހަމަ އެދުވަހުގެ ހެދުނުކޮޅު ގެންގޮސްކަން 8:30 އާއި 8:45 އާ ދެމެދު، މާލެން ގަޑިބަރު ކައިރިން، މުޙައްމަދު ނަޒީރު ފޮނިބޮއިހިފައިގެން ޖޯކާބައެން އެރުކޮށް އެ ޖޯކާ ދޮށުގެ އަންމަދު މުޙައްމަދު ހުރިބަސް ދުވުން ބުނެފައިވެއެވެ. ޖޯކާ ދޮށުގެ އަންމަދު މުޙައްމަދު ބުނެފައިވަނީ 02 ޖަނަވަރީ 2010 ވަނަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު ގަޑިއަކާއި 8:30 އާއި 8:45 އާއި ދެމެދު ހީން ގަސްޖެން ކަރަށް ވައިޖެއްސެން ދެއްވިހިފިން މ.ކަރުދުގައި ވަށައި ހޮޅި ގަނޑުދިވާގައި ހުރި

[illegible]

[illegible] 2 [illegible]

[illegible] 02 ޖަނަވަރީ 2010 ވަނަ ދުވަހުގެ [illegible]

[illegible] 02 [illegible]

މުޙައްމަދު ނާޞިރުގެ ވާގޮތުން ބުނެފައިވަނީ ދިފާޢުގައި ހުށަހަޅާން ހެއްކާއި ސާބިތުކުރަން. ވީމާ މުޙައްމަދު ނާޞިރު މިކަމާގުޅިގެން 02 ވަނަ ހުށަހަޅާފައިވާ ޝާހިދުގެ ބަޔާނުން ދިރާސާކުރާއިރު އަދި އޮޅުން ބަޔާނުން ޤިޞާޞްއެއްގައި ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ އެކަމެއް އިންކާރުން ސާބިތުވާން ނުވެއެވެ. ދިން އަޑު ސާބިތުވާނަމަ، މުޙައްމަދު ނާޞިރު ޤިޞާޞްގައި އޮޅުން ކަނޑައެޅިކަމެއް އަށް ވާގައި ހުރި ކަނޑައެޅިފައިވާކަމެއްތޯ؟ މުޙައްމަދު ނާޞިރު ޤިޞާޞް ދަޢުވާކުރަން އަދި އެކަށީގެންވާ ކަމަކަށް ހުރި ޤިޞާޞްއަށް އަމަލުކުރެވޭ ދަޢުވާކުރާ މުޙައްމަދު ނާޞިރު ކަތިލުން ޔަޤީން ކަތިލުން މަރުވެފައިވާކަން. މުޙައްމަދު ނާޞިރު ކަތިލުން ޔަޤީން، އެކަމަށް ވެސް މަސައްކަތް އެބަހުރި ނުވާކަން ޤިޞާޞް ގެނައިމަށް އަޅާފައި މުޙައްމަދު ދިފާޢީ ހަރަކާތް އެނގެއެވެ. މުޙައްމަދު ނާޞިރު އަޑުއިވި ވާހަ ހިޔާލުން ވާ މިއަދުގެ ކަނޑައެޅުމާ ސާބިތުކުރެވޭ ކަމަށް މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވާ ގެއްލުމެއް ކަރައިގެން ހުރި ދަލީލު މުޙައްމަދު ނާޞިރުގެ ބަސް އެނގެއެވެ. މިކަމަށް މުޙައްމަދު ނާޞިރުގެ ވާހަކަ އިންކާރު ކަނޑައެޅިއްޖެ ނަތީޖާ. ކުރިން ބަޔާން ކުރިން ހަމައެކަނި އޮޅުމަކީ ސާބިތުކުރެވޭ ޝަރީޢަތްގެ ޖިނާއީ ނޫނީ އޮތްކަމުން ނުބައި ވަކިން ދެއްކުނެވެ؟ މި.އަންގާގެ ކައިރިއަށް ބަދަލު ވަނަ (ވީއިރު ބަޔާނަށް ބަލާން ކަނޑައެޅޭ ޤިޞާޞް ދަޢުވާކުރާ ބުނެފައިވަނީ "މިވަނަ ދުވަހު ދިމަދަ އަވަހަށް") މުޙައްމަދު ނާޞިރު ބުނިއެވެ. މުޙައްމަދު ނާޞިރު މި. އަންގާގެ ކައިރިއަށް ބުނެފައި، ހަވީރުއެވެ (02 ޖަނަވަރީ 2010) ދުވަހުގެ ހެނދުނު 9:30 އާއި 9:45 ގެ ދުވަހު އަރިމަތީ މަގުން މަޖިލިސްގެ ވަނަ ހުށަހެޅުން މުޙައްމަދު ނާޞިރު ދަރާނަށް ފެނުނު ސިކުނޑި ފާޑުކިޔުނު ހެކިވެރިއެއް. އެއީ މަޖިލިސްގެ ސަލާމް ތަރުޖަމާ ކުރިމަތިވުމުގައި ހަރަކާތްކުރާ ފަރާތް ކޮމެންޓް އަދާކުރާ މަސައްކަތް. އެފަދަ ފާޑު އެއްބަސްވުމާ ކުރުމުން އޮޅުން ބަޔާނުން އަރިމަތީ މަގުން ދިރާސާ މުޙައްމަދު ނާޞިރުކާއި މުޙައްމަދު ނާޞިރު ބަޔާނުން ހުރި ވަނަ ރަށަށް ސިފައިންގެ ފުރުޞަތު ސާބިތުވާން ނުވެއެވެ. އަދި މުޙައްމަދު ނާޞިރު އެކު ބަޔާނުން ދިރާސާ، ބަޔާ ވަނަ ހުށަހެޅުން އިންކާރު ނުވެއެވެ. މިއިން ދަޢުވާކުރާ، މުޙައްމަދު ނާޞިރު ބަޔާ ވަނަ ބަޔާނުން ޤިޞާޞްގައި މި.އަންގާގެ

ކައިރިއަށް ފައިބައި، އެތަނަށް އޭނާ ދުއްވާފައިވާކަމަށް ހުސްކޮށް ހިފައިގެން އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތުގެ ނިކުންނަކަމެވެ.

މުޙައްމަދު ނަޒާރު މ.އަންގާގޭ ކައިރިއަށް ގެންދިޔަ ފޮނުވައި ހުރި ކޮންޓެއިނަރތަކެއް އޭރު ސާފުކޮށް ބަލައިލި، މުޙައްމަދު ނަޒާރު ގެންދިޔަ ފޮނުވައި ހުރި މުޙައްމަދު ނަޒާރު ތަންގަނޑުގައި އަރިހުގައި ހުރެ ބަލަމުން ދަނީ ހުޅުވާލާ ނުކުތުން، މީހަކު ބުނެފި ކާރު ސާފުކޮށް ޖަވާބު ދިނުން މުޙައްމަދު ނަޒާރު ބޭނުންވެއެވެ. އެކަމަށް މުޙައްމަދު ނަޒާރު އިންކާރުކޮށް ނުކުތެވެ. މުޙައްމަދު ނަޒާރު މ.ކަރާގެއިން އޭނާ ނުދުއްވައި، އޭނާ ގޮސް ފަހަރަށް ބޭއްސި ވީ ފާހަގަކޮށްލި މިކަހަލަ ކުއްޖެއް ދަތުރަށް ގެންދެވޭ އެއްގޮތެއް ނެތެވެ. ހަމަ އޭނާ ގެނބުނު ފުރަ، އަދި އޭނާ ހުރުމަށް އަރިހުގައި ވާހަކަ ދައްކަވައިގެން ޖޫސް ގެނެސްދީފި ހުރިކަމަށް ހުރިކަމަށް އޭނާ ބުނެއޭ، ފަހަރު ބަދަލު ފެނިގެން ބުނެ އަންނަނީ އެކަމާއި ގުޅިގެން އެއް ޖަވާބެއް ދިނުމެވެ. މ.އަންގާގެ ކައިރިއަށް ޖޫސް ދަޅުކަން އޭނާ ބޮޑުވަރު އަރިހުގެ ބަރުވެއްޓުމުގެ ގާތުން މުޙައްމަދު ނަޒާރު އޭނާ ބޭނުން މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ އޭނާ މ.އަންގާގޭގެ ދިމާލުން ހިފައިގެން ތަނަކާ ފާރުގައި ހަރުކޮށްލާފައި އޮތް އަސާސީގައި ޖޫސް ދަޅެއް ހިއްލައިލިއެވެ. ހަތަރު ފޮނިގަނޑުގައި އޭނާ ބަރުދަން ޖޫސް ދަޅެއް އަނބުރާލުން، ފުރަތަ ފުރިހަމަ ބާރަކަށް ހާލަތު ޖޫސް ދަޅެއް ހޭލާ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މުޙައްމަދު ނަޒާރު މ.އަންގާގެއިން ގެންދިޔަ ޖޫސް/ދަޅު އަރުވައި ހުސްކޮށް ހިފައިގެން އަނބުރާ މ.އަންގާގެއަށް ގޮސް މަތިން ނަގައިގެން ދިޔައީ ޖެހޭގޮތަށް އޭނާ ބޮޑުވަރު ހިޔަލާތު ދެކެވިފައެވެ. މުޙައްމަދު ނަޒާރު މ. އަންގާގޭ ކައިރިއަށް ގޮސް ބެލުމުން ޖޫސް ދަޅު ހުސްކޮށްފައިވާތީ، 03 ޖަނަވަރީ 2010 ދުވަހު، މ.އަންގާގޭ ބިޑިގައި ޖަހާލަފައިވާ ހުސްދަނޑުގައި އެއްޗެހި ބަލަހައްޓާ ކުނިގަނޑު އެވާރުދުގެ ތަކެތި އުކާލި ތަނަށް އެއްލާ ހެކިވެރިޔާ ބުނެއެވެ. މަގުމަތިން ފެނުނު މުޙައްމަދު ނަޒާރު ބުނީ އެކަން އިނގޭނީ ކަމުގައި ހާމަކޮށްދެއެވެ. އެއަށް އިތުރަށް އޭނާގެ މަޢުލޫމާތު ފެނުނު މީހުންނާއި ބަޔާން ދިމާއެއް ނުވެއެވެ. އެހެން ފުރުޞަތެއް ލިބިގަތް ޙާލަތެއް ނުވާކަމަށް ބުނެދެއެވެ. އެކަން ފާހަގަކުރެވޭ އެހެން ބަޔާނުގައި ކުއްޖާ ޙަސްބަތައް ގެނައުމަށް ބުނެފައި ބުނުނު ފެނުނު ހާލަތު ދެވިދާނެ، އެއީއެއް

އޮތީ ފުރާނަނެތް އިންސާނެކެވެ. އަދި އެތަނުގައި މަރުވެފައި އޮތް މީހަކީ މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible] 31 ޑިސެމްބަރު 2009 ދުވަހުގެ ރޭ [illegible] ހުރި ކޮޓަރިއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible] މުޙައްމަދު ނަޖާހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

(ނ) [illegible]

[illegible]

[illegible]

22. މިޔާރުތަކުގައި މުޤައްރަރު ނަޖާހަން މިނިވަންވުމުގެ ގޮތުގައި ޙާލަތު ނިކުމެގެން ދެވިދާނެ ކަމަށް އިސްލާމީ ފިޤުހުގައި މަޝްހޫރުވެފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެއް، އަދި މިފަދަ އުޞޫލުތަކާ ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ބަލައިލައި ނުވެއެވެ. މިގޮތުން ސަލާމަތީ ގޮތުން މިފަދަ ކަންކަމުގައި މިއީ ގެންގޮސް އެއްލާފި މުޤައްރަރު ނަޖާހަ ކަން އެނގެން ނެތެއެވެ. ސާބިތުވާ ކަމަކީ، މަސައްކަތް ސިފައިން ކަމުގައި ހިތައި، މުޤައްރަރު ނަޖާހަ މަރުގެ ޤަސްދުގައި ކުރެވުނު ޢަމަލެއް ނުވަތަ ނުކުރެވުނު ކަމެއް؟ އެކަން ޤަބޫލުކުރެވޭނީ ކިހިނެއްތޯ. މިޔާރުތަކުގައި ޤަސްދުގައި މިކަމާ ގުޅުނު ކަން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާން ކުރާ شبه عمد (ޤަސްދުކުރުމެއް ނެތި ޖެހުމުގެ މަރު) ގެ ގޮތުގައި ސާބިތު ވެގެންދާނެއެވެ. ސާބިތުވި، ޤަސްދުގައި ކަމަށް ޤާނޫނުގެ ޤަސްދުގައި ކިހާ ފަރާތުން ކަމުގެ ކުރިއަށްދާނީ، އެކަން އެހެން ޤަސްދުގައި ސާބިތު ކަމުގެ ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ކަނޑައަޅާނީ ކިހިނެއްތޯ؟

ކުރިން ބޭނުންކުރެވުނު، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ޖުމްލަ

3) ގެ 88 ވަނަ (ހ)ގެ ޤަޞްދުކޮށް ބަޔާނާއި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ވަކި ދަޢުވާއެއްގެ ވާހަކަ ބަޔާންކޮށްފައި ނެތެވެ. އަދި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ އުޤޫބާތަކީ ވަކި އުޤޫބާތެއް ނުދެއެވެ. އަދި "އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޮތުމަށް" އުޤޫބާތެއް ދިނުމަށެވެ. އެހެންކަމުން، މަރުގެ މައްސަލައެއްގެ ދަރަޖަ އުފެދުން، އެކަން ބަޔާން، އެއްގޮތް ދަރަޖައިގެ ބަޔާން ކަމަށް ނޫން އެއްޗެއްގެ ދައުލަތެއް ސާބިތުވާ ކަމުގައި އެކަންކަން އުޤޫބާތް ދިނުމެވެ. އެއީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި މަރު ކަމަށް ކަނޑައި ނުދެވޭ. މިއީ ޖިނާއީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލު ކުރެވޭނީ ޤާނޫނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގައިވެސް ހިފެހެއްޓުމުގައި ބަލައެވެ.[22]

---

[22] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) " ދިފާޢުގެ މަޤްޞަދަށް ދަޢުވާ އުފުލިދާނީ ކުރީގެ ޝަރީޢަތުގައި ދެކޭ ގޮތުގައި ސާބިތުވާ ކުރީގެ ހުށަހެޅުންތަކާއި ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރުގައި، އެކަމުގެ މަޤްޞަދަށް އެ ދަޢުވާ ކުރީގެ ދަޢުވާ އުފުލިދާނެ ނުވަތަ ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. ޙުކުމް ޝަރީޢަތުން ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. އެ ކުރީގެ ޝަރީޢަތުގެ ދަޢުވާ ނުވަތަ އެދި ޝަރީޢަތުގެ މަޤްޞަދަށް ދަޢުވާ އުފުލިދާނެ ކުރީގެ ދަޢުވާ ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ ގޮތުގައި އެކަށީގެންވާ." އަދި 87 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) " ދިފާޢުގެ މަޤްޞަދަށް ދަޢުވާ އުފުލިދާނީ ކުރީގެ ޝަރީޢަތުގައި، އެއް ކުރިމަތިލާ އިތުރު ޝަރީޢަތުގައި، އަދި ޝަރީޢަތުގައި ކުރީގެ މަޤްޞަދަށް ދަޢުވާ އުފުލިދާނެ ކަމަށް ކުރީގެ ޝަރީޢަތުގައި، ކުރީގެ މަޤްޞަދަށް ދަޢުވާ އުފުލިދާނެ ކަމަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. އެ ކުރީގެ ދަޢުވާ ނުވަތަ ޝަރީޢަތުން ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ. އެ ދަޢުވާ ކުރީގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޤްޞަދަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ."

[illegible]

23. [illegible]

ޤަސްދުގައި ކުރި ކަމެއްގެ ނަތީޖާ ބޮޑުވަން ކުރި މަސައްކަތްކަން އެނގެއެވެ. ތިންވަނަ [illegible]، އެއަމަލާއި މަރާއި ދެމެދު [illegible] ސަބަބެއް އޮތުމެވެ. އެހެންވީ، އެކަމަކީ [illegible] [illegible] ނަތީޖާއެއްކަން [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބެއް އޮތުމެވެ. [illegible] ސަބަބެއް [illegible] އަމަލާއިމެދު [illegible] ސާބިތު ނުކުރެވޭނެއެވެ. މިމައްސަލައިގައި، [illegible] [illegible] [illegible] އަމަލާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] އަދަބުގެ [illegible]:

ދިޔަ

24. ޤަތުލު ޝިބްހު ޢަމްދުގެ އަސްލީ ޢުޤޫބާތަކީ، ދިޔައެވެ.[23] މިއީ ބަރު ކުރުވިގެންވާ ދިޔައެކެވެ.[24] ގިނަ [illegible] ބަޔާން ކުރައްވާ ގޮތުގައި، ދިޔައަކީ، ޖަމަލާއި، ރަނާއި ރިހި އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (6) ގައެވެ. އެޤަވާޢިދުގެ 76 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

> " [illegible] [illegible] -/100000(އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއެވެ. [illegible]، 29 އޮކްޓޫބަރު 1993 ދުވަހުން
> ފެށިގެން [illegible] މަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[25]"

[illegible] ([illegible]) މަރުގެ ދިޔައަކީ، -/100000ރ (އެއްލައްކަ) [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] 1/3 ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ދިޔައަކީ، 133،333/33ރ

---

[23] عبد القادر عودة التشريع الجنائي الإسلامي مقارنا بالقانون الوضعي. (الطبعة الرابعة عشرة) مؤسسه الرسالة، بيروت، لبنان. الجزء الثاني. ص 189.

[24] Prof.Dr.Anwarulla.(1997). The Criminal Law of Islam, Kuala Lumpur, Malaysia: A.S.Noordeen.p. 86

[25] މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖަސްޓިސްގެ ނަންބަރު: 93/17-MJC (05 މެއި 1993).

(އަސްލުގައި ތަޢުޒީރީސްޓާސް ބިންސަބޫތަ ތަޢުޒީރިސް ރުހިޔާ ތަޢުޒީރީސްޓާރީ) އެވެ. ޤަތުލުގެ ދިޔައިގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖިނާއީ ގަވާއިދު، އެކަށީގެންވާ ޖިންސުގެ ނުވަތަ ނަގުދު ބަދަލު، މުޤައްރަރު ކުރުމަށް އެކަން ކުރަންޖެހޭ ފަރާތަކުން އަދަބު ކުރަންޖެހޭ ފުރުސަތު ކަމަށެވެ. ޤާނޫނީނިޒާމުގައި މިންގަނޑު ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަނޑައެޅުމުގައި ހާލަތު އަދިވެސް އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތް ވަނީ ކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައި ނުވާ ކަމަށް ނުބެލެވޭނެއެވެ.

ތަޢުޒީރު:

25. މީގެ އިތުރުން، ޤިޞާޞް އަދަބުގެ ޢުޤޫބާތްތަކުގެ ގޮތުގައި، ދިޔައިގެ ބަދަލުގައި ނުވަތަ ދިޔައިގެ އިތުރުން ތަޢުޒީރު ޢުޤޫބާތެއް ކަނޑައެޅުމަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި މަނާ ކަމެއް ނޫނެވެ. މިއީ، ޖަމާޢަތުގެ ރަޢިއްޔަތަށެވެ. ވީމާ، ދިޔަ ދުނިޔޭގައި ޢާއްމު ނުވަތަ ދީނީ މުޢާމަލާތުގެނިޒާމަށް ތަޢުޒީރު ޢުޤޫބާތް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައި ވާތީ ޢަދުލުއިންސާފާ ގުޅޭ ޝަރުޢީ ގަވާއިދުތަކުން ކަނޑައެޅޭނެއެވެ. މިގޮތުން، އާންމު މަސްލަޙަތާއި އެއްބަސްވާގޮތުގެ ފަރާތްތަކުން ކަނޑައަޅާ ތަޢުޒީރު ޢުޤޫބާތް ކަނޑައެޅުމަށް ދައުލަތުގެ ބާރު ލިބިގެންވެއެވެ.[26] ޖުމްލަކޮށް ކުށުގެ ބާވަތާއި ގުޅިގެން، ތަޢުޒީރު ޢުޤޫބާތް ކުށްވެރިޔާގެ ޙާލަތާއި ނިސްބަތުން ތަޢުޒީރު ޢުޤޫބާތްތަކުގެ ބާވަތްތައް ކަނޑައަޅަން ޖެހޭ ހާލަތުގައި ޢުޤޫބާތް ކަނޑައެޅުމަށް ބޭނުންވާ ޤާނޫނީ އުސޫލުތައް ވާނީ ތަޢުޒީރު ޢުޤޫބާތް ކަނޑައަޅަން ފުރުސަތު ލިބިގެންވާ ކަމަށެވެ. ޢުޤޫބާތުގެ ޙައްޤު ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރު ދައުލަތަށް ލިބިގެންވާ ކަމުގައި ދަށުން، ތަޢުޒީރު ޢުޤޫބާތް ކަނޑައަޅަން ލިބިގެންވެއެވެ. މިގޮތުން ޤާނޫނު ހަދައިގެން ޢަދަދު ފާޑުފާޑުގެ ތަޢުޒީރު ޢުޤޫބާތް ކަނޑައެޅިފައިވެއެވެ.[27]

26. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު އަމަލު ކުރެވެމުންދާ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގައި "ފަސާދަ ނުވަތަ ފިތުނަ ފެތުރުން" މިނަމުން ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ 111 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައެވެ.

---

[26] Prof.Dr.Anwarulla.(1997). *The Criminal Law of Islam*, Kuala Lumpur, Malaysia: A.S.Noordeen.p. 86.

[27] عبدالقادر عودة التشريع الجنائي الإسلامي مقارنا بالقانون الوضعي. (1997). (الطبعة الرابعة عشرة) الجزء الثاني. ص 184. مؤسسة الرسالة، بيروت، لبنان.

އަދި އެކުށަކީ ޖިނާޔަތުގެ 2 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ކުށެއްކަމަށް 111 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. 1002 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކުރާ ތާވަލުން އެނގެން އޮތް ގޮތުގައި، ޖިނާޔަތުގެ ދެވަނަ ދަރަޖައިގެ ކުށަކަށް އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ އަސާސީ މިންވަރަކީ 6 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށް ލުމެވެ. މިފަދަ ކުށަކަށް ކަނޑައެޅޭނެ އެންމެ ބޮޑު އަދަބަކީ 15 އަހަރު ދުވަހަށް ޖަލަށް ލުމެވެ. އަދި މިފަދަ ކުށަކަށް ކަނޑައެޅޭނެ އެންމެ ކުޑަ އަދަބަކީ 1 އަހަރާއި 6 މަސްދުވަހަށް ޖަލަށް ލުމެވެ. އެހެންކަމުން، މިމައްސަލައިގައި، ތަޢްޒީރީ ޢުޤޫބާތް ކަނޑައެޅުމުގައި، ޖިނާޔަތުގެ 2 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ކުށަކަށް ޢުޤޫބާތް ކަނޑައެޅުމަށް ބަޔާން ކޮށްފައިވާ އަސާސީ މިންވަރުން ފެށި ދާނެއެވެ. އަދި ބަޔާންވެ ދިޔަ ތާވަލުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ [illegible] މަތިން، އެ ޢުޤޫބާތް [illegible] ދަށް ކުރެވިދާނެއެވެ. މިމައްސަލައިގައި [illegible] ނަޒަރު [illegible]، [illegible] 1102 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ (i) ގައި ބަޔާން ކުރާ ފަދައިން ކުށުގެ [illegible] [illegible] މީހާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][28] އޮތް މީހެކެވެ. އެހެންވީމާ [illegible] [illegible]، ކަނޑައަޅާ އަދަބުގެ މިންވަރަށް 01 ދަރަޖަ މަތި ކުރެވޭނެއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1103 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ އަދަބުގެ މިންވަރަށް 1 ދަރަޖަ އިތުރު ކުރެވޭނެއެވެ. އަދި 1003 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ކުށުގެ [illegible] [illegible] ބަލާއިރު، އެކަށީގެންވާ [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅުމުގެ [illegible] [illegible] ދަށުން، 2 ދަރަޖަ، [illegible] ޖުމްލަ 04 ދަރަޖަ މަތިން، [illegible] ތަޢްޒީރީ [illegible] ގޮތުގައި ކުށްވެރިޔާ [illegible] 12 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުން ޖެހޭނެއެވެ.

[illegible]

---

[28] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 3/2012 (ގޭގެ އަނިޔާ ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) "ގޭގެ ގުޅުން" [illegible] (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު، (6) ވަނަ ނަންބަރު.

27. މަރުގެ މައްސަލަތަކުގައި ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ބަލާނީ، ފިރިހެނުންނާއި އަންހެނުންގެ ތެރެއިން ތަރިކައިގެ އުސޫލުން މަޤްތޫލުގެ މުދަލުން ހިއްސާއެއް ލިބޭ ކޮންމެ މީހެކެވެ. މީގެ މާނައަކީ އެމީހުންނަ މަޤްތޫލުގެ މުދަލުން ހިއްސާއެއް ލިބިފައި ވުމެއް ނޫނެވެ. މަޤްތޫލުގެ ދަރަންޏެއް ވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] މުދަލުން ވާރިސުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތަރިކައިގެ އުސޫލުން މަޤްތޫލުގެ މުދަލުން ހިއްސާއެއް ލިބޭ ކޮންމެ މީހަކު މަރުގެ މައްސަލަތަކުގައި ވާރިސެއްގެ ގޮތުގައި ބަލާނެއެވެ.

28. މަޤްތޫލް ޝަރީފް ނިޒާމުއްދީންގެ ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ތިބީ، އޭނާގެ ބައްޕަ ލ.ގަން، ފޮނަދޫ، [illegible]، އަބްދުﷲ އަލީ (A134590) އާއި މަންމަ ލ.ގަން، ފޮނަދޫ، ހުރަވީ، ސަމީރާ އިބްރާހީމް (A1345589) އާއި 03 (ތިނެއް) ފިރިހެން ދަރިން، [illegible] ޝަރީފް އާއި [illegible] ޝަރީފް[29] އާއި [illegible] މުޙައްމަދު އާއި 01 (އެކެއް) އަންހެން ދަރިއަކު [illegible] [illegible]، އަދި ޖުމްލަ 06 (ހައެއް) ވާރިސުންނެވެ.

29. މިމައްސަލައިގައި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން މަޤްތޫލް ޝަރީފްގެ ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ބަލައި، ޝަރީޢަތުން [illegible] ނަގާފައިވަނީ، އޭނާގެ ބައްޕައާއި އޭނާގެ މަންމަގެ އިތުރުން މަޤްތޫލް ޝަރީފްގެ އެއްބަނޑު އެއްބަފާ އަޚުންނާއި އުޚުތުންގެ އެވެ. [illegible] މަޤްތޫލް ޝަރީފްގެ އެއްބަނޑު އެއްބަފާ އަޚުންނާއި އުޚުތުންނަކީ، މިމައްސަލައިގައި ވާރިސުންކަމަށް ނޫނެވެ. އެހެނީ، އޭނާގެ ބައްޕަ އާއި އޭނާގެ ފިރިހެން ދަރިން ދުނިޔޭގައި ތިބުމުގެ ސަބަބުން، އޭނާގެ އެއްބަނޑު އެއްބަފާ ދަރިންނަށް، ތަރިކަ ވާރުތަވުން ބަންދުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި އިތުރުންގެ ބަޔާން ނަގަން ނުޖެހޭނެއެވެ. މަޤްތޫލް ޝަރީފްގެ ދަރިން ތިބިކަން އެނގެން އޮތުމާއެކު، [illegible] ގޮތުން ޝަރީޢަތުން އެއްވެސް ކަމަކާ [illegible] ނުވެއެވެ. މަރުގެ މައްސަލަތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[29] [illegible] ނަންބަރު: 196-A1/95/2019/501 (10 ސެޕްޓެމްބަރ 2019) ސިޓީ.

ފުރިހަމަ [illegible] ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ [illegible] ހިމަނަން ޖެހޭނެއެވެ. [illegible] ގޮތުން [illegible] ކުރިން ނުވަތަ ދުވަސް [illegible] ސަބަބުން ނޫނީ [illegible] ސަބަބުން [illegible] ބަޔާން [illegible] [illegible]

30. މިދަޢުވާއަކީ، ކުރިން ބަޔާން ކުރިހެން، ޤިޞާޞް ހިފޭނެ މައްސަލައެއް ނޫނެވެ. ނަމަވެސް، [illegible] ޝީރީންގެ ވާރިޘުންގެ ކިބައިން [illegible] ސާބިތުކުރަންޖެހެއެވެ. އެކަން [illegible] ބާލިޣުން، [illegible] ޝީރީންގެ [illegible] ބައްޕަގެ [illegible] [illegible] 01 (އެކެއް) [illegible]

[illegible] ސަބަބު

31. [illegible]

ފެށިގެން މަތީގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ކަންކަމަށް ޢަދުލުން ޙާޟިރު ކުރަމެވެ. އޭގެ އިތުރުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

32. ޕްރޮސިކިއުޝަންގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާއަކީ، ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ދަޢުވާއެވެ. ދަޢުވާގައި ބުނާ މުއްދަތުގެ ކުރީ ސަޕްލިމެންޓް ސާބިތު ކުރުމުގައި، އަށްވުރެ 03 (ތިނެއް) ދުވަސް ސަޕްލިމެންޓް ސާބިތުވާން ޖެހެއެވެ. އެގޮތުން ޖިނާޔަތް ކުރުވާނީ ބުނާ މުއްދަތުގެ ދަޢުވާ އެވަގުތު އެކަން އަ އަދަދު ހިނގާފައެވެ. ބައެއް ޕްރޮސީޖަރުން ބައެއް ކުރުމުގެ ގޮތުގައި، އާންމުކޮށް އަރިހުގައިވާ މިހާރު މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކޮށްފައިވާ ހެއްކާ ބަހެއްވާ، އެމީހާ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ދަޢުވާކުރި ތަނުގައި ބަހައްޓަން. އެއީ ދަޢުވާ މަސައްކަތް ނުވާނެއެވެ. ގިނައިރު ކާންދުވަހު ކުރިއްޔާ ހެކިވުމުގެ ހުރިހާ ކަމެއްގެ ދަޢުވާގައި ބޭނުންކުރާ އަދި ދަޢުވާ ހިސާބުން ހަރުކަށި މުއްދަތުގެ ބަހައްޓާނީ ބައިމީހުން ކުރިއަށް ހިނގާދިޔަ ބަޔަކު ދަޢުވާކުރި ޕްރޮސީޖަރުގެ ދަޢުވާ، އޭގެ ދަޢުވާ ކުރާ މަސަކުގެ އެބައި ޓީވީގެ ބަރަޔާ، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް ބަރާބަރު ކުރުމުގެ ސަބަބުން، އެކަން ތިބުމުގައި ހާސިލުވާނީ، އަދި ބަސްތަކުގެ ހިސާބަކީ ބޮޑު ހަމަތަކާއި ގާނޫނީ ކޮންމެ ކަމެއް ހުރިހާ ހޯދުމުގެ ރަސްމީ ޕްރޮސީޖަރަކުން ހުށަހަޅާ ސާބިތުވާ ބައެއް ގޮތުގައި ބަސް ދެ ބާރާ ޢަދަދަކަށް، އަދި ހިސާބެއް ދޭންޖެހޭ ކަމެއް ހިނގާތީ އަދި ބަހަމަވޭ ރަސްމީ ގޮތުން ދަޢުވާކުރި ބަލައިގަތުން ހުރި އެކުލެވޭ ކަންތައްތަކުން ނިޔާ ކުރަމެވެ.

މަސްއޫލު ޕްރިންޓް މަޙްކަމާދަށުން، އެކަމަކު ހަމަތަކާ ފާސްކުރާ ބަރާބަރުގެ ދ.ކުރީގައިވާ ހެއްކާ ބޭނުންކުރި، ކަމުގެ ބަލައިގެން ޙުކުމްގެ ދަޢުވާކުރި ގޮތަށް އަދި ހުކުމްގެ ދަލީލަކީ ދަޢުވާކުރި ހުށަހެޅި ދ.އެކަމެއްގެ ޝަރީޢަތް އެކަމަކު ދަޢުވާތަކުން ސާބިތުކުރާ މަސައްކަތް ކަމާބެހޭ ބަޔާން އެކަންވެއެވެ. ނަމަވެސް، ދަޢުވާކުރި ބަޔަކު ދަޢުވާގެ ހެކިވެރިޔާ ހުށަހެޅުމުގެ ގޮތުން، ސާބިތުވާން ޖެހޭ ކަމަކަށް، މަސްއޫލު ޕްރިންޓް ދަޢުވާގެ ދަޢުވާގެ ބަޔާނުގައި ދަޢުވާގެ ކަމެއްގައި އެކަން ފޮނުވިއެވެ. އިސްލާމީ ޕްރޮސީޖަރުގައި ދ.ދާދި ހިތްވަރު، ދަޢުވާކުރި ފަހުގެ ދަޢުވާއެއްގެ ވާހަކައެވެ. ކުރިން ބަޔާން ކުރިހެން، ދަޢުވާކުރި ކުރި ކަމުގެ ސަބަބުން ބޭނުމަ

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިގައިދާނެއެވެ. މިސާލަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެކަކު އަނެކަކު [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށްވިއަސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ދަޢުވާގެ [illegible] ސިފަ ބަދަލުކުރުން

33. އިސްތިއުނާފު ފުރަތަމަ މަރުޙަލާ [illegible] ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާގެ ސިފަ ބަޔާންކުރާ ކުށް، ފުރަތަމަ ހުރި ހުރި ޤާނޫނުތަކުގެ މައްސަލަ ބަލައި ކުރުމުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވުން [illegible] ނުވަތަ [illegible] ކަނޑައަޅައިދިނުން، މިމައްސަލަ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިޢުނާފު ކުރަމުން ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] އިސްތިޢުނާފު ކުރުމުގައި މިވާ މައްސަލާގައި [illegible] ހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށްކަން އެނގެއެވެ.

34.އިސްތިޢުނާފު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި މިހާރު އަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016(ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ ކުރީގެ މައްސަލަތަކަށް [illegible] މި މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] މިހާރު އަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)[30] އަދި (ނ)[31]ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބާރު "[illegible] [illegible] [illegible]" ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިޢުނާފު މި [illegible]

---

[30] "[illegible]"

[31] "[illegible]"

ސާފުކޮށްދީފައިވާތީއާއި އަދި އުޖޫރައިގާ ކޯޓުގެ އަމުރުގެ ތަރުތީބުގައި، އެއް ކަނޑައަޅާ ވަނަ ކޯޓުގެ އަމުރު ހިމެނޭ ޕޭސްލިޕްތަކާއި، އަދި އޭގެ ތަރުތީބުގައި ކާކުގެ މައްސަލަ ދެއްކީ އުޖޫރައިގާ ކޯޓަށްވުރެ ކުޑަކުރެއް ހިމެނޭ ޕޭސްލިޕްގައި ކާކުގެ މައްސަލަ ދެއްކީ އުޖޫރައިގާ ކުރީ އޭނާ ކުރިއަށް ސާބިތު ނުވިނަމަވެސް އެކަމުގެ އަމުރުން ފުރިހަމަވީ އަނެއް ކުރީ ކާކު ކުރިއަށް ސާބިތުވާނަމަ އެ ދުވަހަށް ކުރީ ކާކުގެ މައްސަލަ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައެޅިދާނެކަމަށްވެސް މުޅިއަމަލު ނަޒަރަށް ސާފުކޮށްދީފައިވާތީއެވެ. މިސާލު މި ބުނުވުން ކަނޑައަޅާ ކުރިމިނަށް ކޯޓުގެ ސަރީޢަތުގައި މުޅިއަމަލު ނަޒަރަށް ސާފުކޮށްދީފައިވާކަން އެނގޭކަން ނުވެއެވެ. އަދި މިކަމާއި ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައިވެސް ވާހަކަ ދެކެވިފައި ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން އަދިވެސް ކަނޑައެޅޭ ކުރުން ދިރާސާކުރުން ފުރިހަމަ ދިނުމަކާ ނުލައި ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ޢަދަދު 3) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ފުރަތަމަ ބައިގައި އެމާއްދާގެ (ށ) ގައި ވަނީ ދައުލަތާއި އުސޫލެއް ނެތިކަމަށް ބަލައި، ދައުލަތުގެ ހާޒިރު ސިޓީ ބަދަލުކޮށް، ދައުލަތުން މުޅިއަމަލު ނަޒަރުގެ މައްސަލަ ފާހަކަން ބޭނުންކުރުމުގައި އުޖޫރައިގާ ގޮސްފައިވާ މިހާރު ފުރުސަތު ކޯޓުގެ ދައުލަތަށް ސަލާމަތް އަދަބެއް އިސްތިއުނާފުގެ މި މަރުހަލާގައި ކަނޑައެޅިގެން ކަމަކަށް ނުފެނެއެވެ.

35. މީގެ އިތުރުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ޗިޓްޓާއި މުއްސަނދިކަމުގެ ހުށަހެޅި ދައުލަތު ކޯޓުން ޝަރީޢަތް ދައުލަތުގެ ޕޭރޯލް ސިޓީ ބަދަލުކުރުމަކީ ޕޭރޯލްކުރާ ބަޔާންކުރި ބަދަލެއް ޖުމްލަކަށް ކުރީގެ ކޯޓު އަމަލުކުރަމުން އަސާސީ ދައުލަތާއި އިސްތިޢުނާފު ކުރީކަމަށް ކުރުން ސާބިތު އަމަލުކުރީ ކަމަށް އަދި ސިޓީ ބަދަލުކުރުމަކީ، ކަމަކުން ބަދަލުވާ ދައުލަތެއް އަސާސީ ދައުލަތުގެ ބަދަލު ދައުލަތުގެ އަދަބު ކުރީގެ ދައުލަތު ޙުކުމްކުރި ދައުލަތު ކުރިޔަށް ދެވުނު ޝަރީޢަތުގައި، ނަމަވެސް އޭނާ ބަލާ ދައުލަތުގެ ސިޓީގައި ހަމައެކަނި ނުލައި އިސްތިއުނާފު ކޯޓުގެ ދިނާ ކުރިއަށް ޝަރީޢަތުގައި މި މައްސަލަ ބަދަލު އަދަބު ކަނޑައަޅައިގެން ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހައިކޯޓު މެ މަޖިލިސް

އެފަރާތަކަށް ގެއްލިގެން ދާނެކަމަށްވާތީއާއި، އެހެންކަމުން އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މި މައްސަލާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މުހައްމަދު ނަޖާހަށް އެފުރުސަތު ދިނުމާއެކު ދަޢުވާގެ ޤާނޫނީ ސިފަ ބަދަލުކުރިކަމަށް ޤާނޫނު އަސާސީގައި ޟަމާންވެގެންވާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ޙައްޤުގެ އެއް މަރުޙަލާ މުހައްމަދު ނަޖާހަށް ގެއްލިގެން ދާނެކަން [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.

36. ދައުލަތުން މުހައްމަދު ނަޖާހުގެ މައްޗަށް ކުރަ ގަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި އުފުލި އެދަޢުވާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ ޖިނާއީ [illegible] ނިޒާމުގައި ދަޢުވާގެ ޤާނޫނީ ސިފަ ބަދަލުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ދައުލަތުގެ [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާގެ ޤާނޫނީ ސިފަ [illegible]،[32] [illegible] [illegible] [illegible][33] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[32] ޤާނޫނު އަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[33] ޤާނޫނު އަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)

އަދުލުގެ ނިޒާމަށް ޢާންމުން އިތުބާރު ގެއްލިގެން ހިނގައިދާނެ ކަމެއްކަމުގައި ފެނުނީ ނުވާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ ޤަސްދަށް ހުއްޓުމަށްޓަކައި އެޑޫން އެންމެ ހަރުދަނާ ފިޔަވަޅު މިފަދަކަންކަމުގައި އެޅުމަށް ޒަރޫރީ އިންސާފުއޮވެނީތޯ އެކުލަވާލެވިފައިވާ ޤާނޫނީ އިޖުރާއަތް ޝަރީޢަތުން ކަށަވަރުކުރަން ސަމާލުކަންދެނެމެވެ.

އިސްވެ ފާހަގަކުރި ކަންކަން އެނގެން ހުކުމުތައް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 1153/Cr-C/2010 ވާ ޤަޟިއްޔާއިން ބުރުން ގ.ކަނޑިއާޅު، އާސަންދާފާ / މުޙައްމަދު ނިޒާރުގެ މައްސަލަ ދެމެހެއްޓުން ކޮށް ވާދީގައި ދިޔަކަ މަސައްކަތުގެ ކުރިން ޝަރީޢަތް އެނގޭ މައްސަލަ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މަޢުލޫމާތު ސާބިތުނުވާ މަޢުލޫމާތު ދިޔައީ، މުޙައްމަދު ނިޒާރު މަރުވެފައި ސާބިތުނުވާ ކުރުމުގެ ވާދީގައި ކުރިޔަކަށްކަން ނުވާތީ ނަންކަން ސާބިތުވެއްޖެ ސާބިތުވާނޭގޮތަށް ހުކުމްކޮށްފައިވާ ނުވާކަން އެނގޭ ކަންކަން އަލްއުސްތާޛާ މަސައްކަތް ބޮޑުކަމުން ނިސްބަތްވާފަދަ ކަމެއްގެ ވާދީގައި ދިޔައީ، މުޙައްމަދު ނިޒާރު މަރުވެފައި ސާބިތުނުވާ ކުރުމުގެ ވާދީގައި ކުރިޔަކަށްކަން ނުވާތީ ނަންކަން ދެމެހެއްޓުން ކުރައްވާފައިވާ ނުވަ ވާހަކަތަކަން ސާބިތު ނުވާކަމަށް އިލްތިމާސްކުރައްވާފައި، ކ. ކަނޑިއާޅު / އާސަންދާފާ މުޙައްމަދު ނިޒާރުގެ މައްސަލަ ދެމެހެއްޓުން ކުރުމުގެ ވާދީގައި ދިޔަކަ މަސައްކަތުގެ ކުރުން ސާބިތުވާކަމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 1153/Cr-C/2010 ވާ ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް އަދި ފެނިލާ ސަލަމަތް ޢާއިލާކަން އަދުލުން ބުނެވިން ސާބިތު ނުދެކެމެވެ.

ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެހެން ހުކުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިމައްސަލާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ބުރަވެވެނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:1153/Cr-C/2010 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް ބާޠިލް ކުރަންޖެހޭ ކަމަށެވެ.

ހުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެހެން ހުކުމާއިއެކު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:1153/Cr-C/2010 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމަކީ ބާޠިލު ހުކުމެއް ކަމަށް މިމައްސަލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ކަނޑައަޅައި، ލ.ކަލައިދޫ / އޯޝަންވިލާ މުޙައްމަދު ނަޒާރުގެ ވައްކަން ކޮށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބެލިއިރު، ހުށަހެޅިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] ވައްކަމުގެ [illegible]) ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާކަން ކަނޑައަޅައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ލ.ކަލައިދޫ އޯޝަންވިލާ މުޙައްމަދު ނަޒާރު 12 (ބާރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ވާރިސުންގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ނަޒާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 02 ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].